

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 131/17

Λουξεμβούργο, 5 Δεκεμβρίου 2017

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-451/16
MB κατά Secretary of State for Work and Pensions

Ο γενικός εισαγγελέας M. Bobek θεωρεί ότι η κατά το εθνικό δίκαιο προϋπόθεση ότι το άτομο που έχει αλλάξει φύλο δεν πρέπει να είναι έγγαμο προκειμένου να έχει δικαίωμα να λάβει κρατική σύνταξη γήρατος δεν είναι νόμιμη

Μία τέτοια προϋπόθεση είναι ασύμβατη με την οδηγία της ΕΕ για ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών

Η MB γεννήθηκε το 1948, καταχωρίστηκε κατά τη γέννησή της ως άνδρας και συνήψε γάμο το 1974. Το 1991, ξεκίνησε να ζει ως γυναίκα και, το 1995, υποβλήθηκε σε εγχείριση αλλαγής φύλου. Ωστόσο, η MB δεν ζήτησε τη χορήγηση πλήρους πιστοποιητικού αναγνώρισης φύλου σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία επειδή τότε ο έγγαμος αιτών ένα τέτοιο πιστοποιητικό έπρεπε να έχει επιτύχει την ακύρωση του γάμου του, δεδομένου ότι κατά το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου δεν επιτρεπόταν γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Η MB και η σύζυγός της δεν επιθυμούσαν να ακυρωθεί ο γάμος τους.

Το 2008, η MB συμπλήρωσε την ηλικία των 60 ετών, δηλαδή την ηλικία συνταξιοδότησης για όσες γυναίκες γεννήθηκαν πριν από τις 6 Απριλίου 1950. Υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση κρατικής σύνταξης γήρατος. Η αίτησή της απορρίφθηκε λόγω του ότι, ελλείψει πλήρους πιστοποιητικού αναγνώρισης φύλου, δεν μπορούσε να θεωρηθεί γυναίκα όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης. Η MB προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Υποστηρίζει ότι η προϋπόθεση αγαμίας συνεπάγεται δυσμενή διάκριση αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης.

Μία οδηγία της ΕΕ¹ απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φύλου όσον αφορά τις κρατικές παροχές, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων γήρατος. Η οδηγία αυτή προβλέπει εξαίρεση από την απαγόρευση αυτή, επιτρέποντας στα κράτη μέλη να αποκλείσουν από το πεδίο εφαρμογής της τον καθορισμό της ηλικίας συνταξιοδότησης για τη χορήγηση συντάξεων γήρατος. Το Ηνωμένο Βασίλειο άσκησε το δικαίωμα αυτό και όρισε ως ηλικία συνταξιοδότησης για τις γυναίκες που γεννήθηκαν πριν από τις 6 Απριλίου 1950 την ηλικία των 60 ετών, και για τους άνδρες που γεννήθηκαν πριν από τις 6 Δεκεμβρίου 1953 την ηλικία των 65 ετών.

Ωστόσο, κατά τον χρόνο που η MB προσέφυγε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, το επίκτητο φύλο ενός διεμφυλικού ατόμου δεν αναγνωριζόταν για τον προσδιορισμό της ηλικίας συνταξιοδότησης αν το άτομο αυτό ήταν και εξακολουθούσε να είναι έγγαμο². Το Supreme Court of the United Kingdom (Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου) ερωτά το Δικαστήριο αν η κατάσταση αυτή είναι συμβατή με την οδηγία.

Στις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Michal Bobek εκτιμά ότι **η προϋπόθεση αγαμίας, εφαρμοζόμενη μόνο στα διεμφυλικά άτομα προκειμένου αυτά να αποκτήσουν πρόσβαση σε κρατική σύνταξη, αντίκειται στην οδηγία**. Κατά την άποψή του, η προϋπόθεση

¹ Οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ.160).

² Η κατάσταση στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει αλλάξει. Ο Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (νόμος του 2013 περί του γάμου ομόφυλων ζευγών) τέθηκε σε ισχύ στις 10 Δεκεμβρίου 2014. Ο νόμος αυτός επιτρέπει τον γάμο ομόφυλων ζευγών. Το παράρτημα 5 του νόμου αυτού τροποποίησε το άρθρο 4 του Gender Recognition Act 2004 (νόμου του 2004 για την αναγνώριση φύλου), οπότε ο δεύτερος νόμος προβλέπει ότι μίαν επιτροπή αναγνώρισης φύλου πρέπει να χορηγεί πλήρες πιστοποιητικό αναγνώρισης φύλου σε έγγαμο αιτούντα αν συναινεί ο/η σύζυγός του.

αυτή συνεπάγεται άμεση διάκριση λόγω φύλου η οποία δεν είναι δυνατόν να δικαιολογηθεί αντικειμενικά.

Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, ο γενικός εισαγγελέας αξιολόγησε αν οι περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης συνεπάγονται άμεση διάκριση λόγω φύλου. Άμεση διάκριση συντρέχει σε περίπτωση άνιση μεταχείρισης μιας συγκρίσιμης ομάδας προσώπων σε βάρος μιας άλλης ομάδας λόγω του «προστατευόμενου χαρακτηριστικού» της (εν προκειμένω, του φύλου).

Ο γενικός εισαγγελέας παραπέμπει στην προγενέστερη νομολογία του Δικαστηρίου με την οποία επιβεβαιώνεται ότι το πεδίο της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω φύλου καλύπτει επίσης τις διακρίσεις λόγω αλλαγής φύλου.

Στην συνέχεια, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι ο καθορισμός της σχετικής ομάδας σύγκρισης προκειμένου να διαπιστωθεί αν υφίσταται διάκριση λόγω φύλου στο πλαίσιο της αλλαγής φύλου εξαρτάται από το πλαίσιο της συγκεκριμένης υπόθεσης. Στην παρούσα υπόθεση, ο γενικός εισαγγελέας θεωρεί ότι η κατάλληλη ομάδα σύγκρισης είναι οι φυλοαμετάβατες γυναίκες, δεδομένου ότι το επίμαχο ζήτημα είναι η πρόσβαση σε παροχές σύνταξης των διεμφυλικών ατόμων που από άνδρες έγιναν γυναίκες σε σύγκριση με τις φυλοαμετάβατες γυναίκες.

Τέλος, ο γενικός εισαγγελέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υφίσταται άνιση μεταχείριση λόγω του ότι η ιδιότητα του έγγαμου δεν διαδραματίζει κανένα ρόλο όσον αφορά την πρόσβαση των φυλοαμετάβατων ατόμων σε κρατική σύνταξη γήρατος, ενώ τα έγγαμα διεμφυλικά άτομα υπόκεινται στην προϋπόθεση ακύρωσης του γάμου τους.

Κατά την άποψη του γενικού εισαγγελέα, αυτή η διαφορετική μεταχείριση λόγω φύλου δεν μπορεί να δικαιολογηθεί. Άμεση διάκριση λόγω φύλου επιτρέπεται μόνο στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπονται στην οδηγία. Η παρέκκλιση που επιτρέπει στα κράτη μέλη να διατηρήσουν διαφορετικές ηλικίες συνταξιοδότησης μεταξύ ανδρών και γυναικών δεν επιτρέπει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των διεμφυλικών ατόμων και των ατόμων που δεν έχουν υποβληθεί σε αλλαγή φύλου.

Στη συνέχεια, ο γενικός εισαγγελέας εξετάζει τις ευρύτερες συνέπειες της υπόθεσης.

Σημειώνει ότι θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το πραγματικό ζήτημα στην παρούσα υπόθεση είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την αναγνώριση της αλλαγής φύλου, και όχι οι προϋποθέσεις για την πρόσβαση σε κρατική σύνταξη γήρατος.

Ο γενικός εισαγγελέας αναγνωρίζει ότι στα κράτη μέλη εναπόκειται να καθορίζουν τις προϋποθέσεις για τη νομική αναγνώριση της αλλαγής φύλου ενός προσώπου. Ωστόσο, δεν δέχεται το επιχείρημα ότι το γεγονός αυτό εμποδίζει τη συναγωγή συμπεράσματος περί παράνομης μεταχείρισεως βάσει του ότι η προϋπόθεση αγαμίας δεν συνιστά άμεση προϋπόθεση για την πρόσβαση σε κρατική σύνταξη γήρατος, αλλά προϋπόθεση για την αναγνώριση της αλλαγής φύλου, οι όροι της οποίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

Εξηγεί ότι, κατά την άποψή του, η προσέγγιση αυτή θα συνεπαγόταν ότι το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου θα εξαρτιόταν πλήρως από τις διάφορες προϋποθέσεις που θεσπίζονται σε εθνικό επίπεδο, πράγμα που τελικά θα μπορούσε να οδηγήσει στην επαναφορά διακρίσεων «δια της πλαγίας οδού». Ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως τις διατάξεις σχετικά με την αρχή της απαγόρευσης των δυσμενών διακρίσεων.

Ο γενικός εισαγγελέας διευκρινίζει ότι το συμπέρασμά του αυτό δεν σημαίνει όμως ότι τα κράτη μέλη είναι αναγκασμένα να αναγνωρίσουν τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Στην ουσία, το μόνο που απαιτείται είναι να καθιστούν τα κράτη μέλη δυνατή την πρόσβαση στην επίμαχη παροχή ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη προϋπόθεση αγαμίας. Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν τη δυνατότητα να επιτρέπουν ή όχι τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου.

Εν κατακλείδι, ο γενικός εισαγγελέας επαναλαμβάνει ότι το κρίσιμο ζήτημα στην παρούσα υπόθεση δεν είναι ο γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, αλλά ο συνδυασμός ορισμένων προϋποθέσεων που δημιούργησαν μια μάλλον παράξενη κατάσταση. Η κατάσταση αυτή απορρέει εν μέρει από παρέκκλιση από μία εκ των θεμελιωδών αρχών του δικαίου της Ένωσης, η οποία επιτρέπει την άμεση διάκριση λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση σε κρατική σύνταξη γήρατος και η οποία, πέραν της εξαιρετικής της φύσεως, αναμένεται επιπλέον να εξαλειφθεί προοδευτικά όταν ολοκληρωθεί η σύγκλιση της ηλικίας συνταξιοδότησης μεταξύ ανδρών και γυναικών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά συνέπεια, επίσης η αιτία του προβλήματος στη συγκεκριμένη υπόθεση πρόκειται να εξαλειφθεί.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106